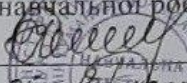
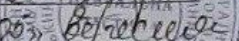

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра теорії та методики музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи роботи

О. В. Когутюк
« 03 » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІНСТРУМЕНТАЛЬНА ТА
ВОКАЛЬНО-ХОРОВА ПІДГОТОВКА
(ХОРОВИЙ КЛАС ТА
ПРАКТИКА РОБОТИ З ХОРОМ)**

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

2023-2024 навчальний рік

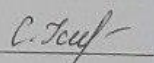
Робоча програма навчальної дисципліни «Інструментальна та вокально-хорова підготовка (Хоровий клас та практика роботи з хором)» для студентів за спеціальністю 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)»
Мова навчання – українська.

РОЗРОБНИК: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики музичного виховання **Агейкіна-Старченко Т.В.**

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання

Протокол №1 від «30» серпня 2023 року.

Завідувач кафедри теорії та методики музичного виховання

 Іскра С. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 7	Галузь знань 01 Освіта	Обов'язкова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено	Спеціальність 014 Середня освіта (музичне мистецтво)	РІК ПІДГОТОВКИ	
		I-й	II-й
Загальна кількість годин - 210		СЕМЕСТР	
		1-2-й	3-4-й
		74 години	60 годин
		ЛЕКЦІЇ	
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 2</i>	Ступінь вищої освіти бакалавр	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		74 години	60 годин
		ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ	
		0 годин	0 годин
		ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ	
		годин	годин
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
		42 години	34 годин
		ВИД КОНТРОЛЮ:	
		залік	залік

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи % становить:
для денної форми навчання – 63% - 37%

Передумови для вивчення дисципліни: «Хорове диригування», «Хорознавство», «Постановка голосу», «Сольфеджіо», «Теорія музики».

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета дисципліни «Хоровий клас та практика роботи з хором» - хормейстерська підготовка студентів до професійної діяльності у загальноосвітній школі на уроках музичного мистецтва та у позаурочний час (шкільний хор, вокальний ансамбль тощо).

2.2. Завдання:

- розвиток професійного інтересу до хорового співу як основи музичної діяльності вчителя у школі;
- створення навчального хорового колективу з достатньо високим виконавським рівнем;
- навчання вокальному мистецтву в умовах хорового співу;
- знайомство з різними стилями та жанрами хорової музики, умовами та принципами вибору навчального репертуару;
- виховання художнього смаку (виразність виконання, відчуття і передачі стилю, форми, змісту хорового твору у відповідній вокальній манері, штрихах, нюансах тощо);

- формування хормейстерського мислення, хормейстерських якостей майбутніх вчителів музики у процесі засвоєння музичного матеріалу;
- удосконалення професійних здібностей;
- навчання методиці і практиці роботи з хором.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

2.3.2. Фахові компетентності:

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

2.3.3. Предметні компетентності:

ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі.

ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.

ПК 3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва, культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», керівництва музично-естетичним розвитком та дозволям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти.

ПК 4. Здатність до творчого проєктування, змістовного наповнення та оформлення позакласних та позашкільних музично-виховних та мистецьких заходів (лекції-концерти, концерти, музично-літературні вітальні, мистецькі конкурси, музичні квести, інші форми учнівської музичної та мистецької творчості).

ПК 5. Здатність транслювати емоційно-ціннісне ставлення до національного і світового музичного та інших видів мистецтва через художньо-педагогічну та музично-виконавську інтерпретацію творів мистецтва.

ПК 6. Здатність демонструвати у процесі колективного та індивідуального музикування музично-виконавські навички поєднання вокально-хорових, диригентських, інструментальних, інтерпретаційних, артистичних умінь, виконавської надійності.

ПК 7. Здатність бути творчою та креативною особистістю, прагнути до постійного та систематичного вдосконалення власної професійної музично-педагогічної та виконавської майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у сфері педагогіки мистецтва.

2.4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 2. Пояснює та оперує базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, музичної психології, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної та мистецько-інформаційної діяльності.

ПРН 3. Володіє і використовує тезаурус музичного мистецтва та мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.

ПРН 6. Знає особливості розвитку європейської та вітчизняної музичної культури, педагогічні концепції музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку та школярів і застосовує у своїй музично-педагогічній діяльності.

ПРН 7. Володіє комплексом знань особливостей музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, музичного керівника, застосовує методи активізації мистецько-творчого розвитку учнів та дітей дошкільного віку, сприяє вихованню художньо обдарованої особистості.

ПРН 10. Здійснює добір і застосовує сучасні діагностичні методики оцінювання динаміки розвитку дітей дошкільного віку, навчальної успішності учня, проводить теоретичне та експериментальне дослідження в галузі музичного мистецтва.

ПРН 11. Володіє сукупністю комунікативних, організаторських, гностичних, проєктувальних умінь, виявляє моральну та естетичну спрямованість з метою утвердження ідеалів Добра і Краси у фаховій діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 12. Демонструє навички поєднання музично-виконавських (вокально-хорових, диригентських, інструментальних) та артистичних умінь, виконавської надійності у процесі колективного та індивідуального музикування.

ПРН 13. Демонструє вміння синтезувати у професійно-педагогічній та музично-виконавській діяльності педагогічний артистизм, спів, керівництво творчими колективами, вербальну інтерпретацію творів мистецтва, гру на музичних інструментах.

ПРН 15. Володіє елементами логічного й образного мислення, демонструє вміння аналізувати і синтезувати, виділяти головне в освітній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 Основи хорової майстерності.

ТЕМА 1. Теоретичні і практичні основи організації роботи з хором.

Роль диригента і значення техніки диригування у виконанні музичного твору. Вихідна постава хориста, засвоєння елементів відповідної манери співу. Атака звуку, стійкість звучання голосу. Розспівування хорового колективу. Вироблення координації між елементарними диригентськими рухами і хоровим співом. Виконання канонів. Робота з камертоном. Робота над вокально-хоровими вправами (з відповідним диригентським жестом). Робота над хоровою партитурою (музично-теоретичний, вокально-хоровий аналіз). Робота над хоровою партитурою (виконавський аналіз). Робота над диригентським жестом (ауфтакт, *marcato*, *staccato legato*, *non legato*, акценти *sforzando*, темп, динаміка, фермата).

РОЗДІЛ 2. Удосконалення вокально-хорових навичок.

ТЕМА 2. Набуття та удосконалення практичних навичок співу.

Інтонування хорових партій по горизонталі і вертикалі, стрій, якість звуку кожної партії. Прийоми роботи над чистотою інтонування під час виконання багатоголосних творів. Розвиток вокально-хорових навичок: артикуляції та дикції. Опанування штрихів (звуковедення *legato*, звуковедення *non legato*, володіння різними атаками звуку). Вдосконалення засвоєння елементів манери хорового співу. Філірування звуку, техніка розвитку динаміки звучання голосу.

РОЗДІЛ 3. Методика вокально-хорової роботи.

ТЕМА 3. Методи вокально-хорової роботи в хоровому класі.

Методи розучування хорового твору а *capella*, з супроводом. Методи роботи над строем (мелодичним, гармонічним). Ансамблевий звук. Різновид хорового ансамблю (поліфонічний, гармонічний, ритмічний, динамічний). Методика роботи над різними видами хорового ансамблю. Методи роботи над темпоритмом та агогічними змінами у творах. Методи роботи над художнім виконанням твору.

РОЗДІЛ 4. Навички концертно-хорової роботи.

ТЕМА 4. Концертне виконання хорових творів.

Репетиційна та концертна діяльність хорового колективу. Поглиблення навичок системного аналізу хорового звучання (фразування, логічні аспекти, динамічний розвиток). Художній, (завершальний) період роботи над хоровим твором.. Якість відтворення елементів хорової звучності (динаміка, характер звуку, дикція тощо) в практичній роботі з хором. Створення художнього образу хорового твору. Індивідуальна вокальна робота у хорі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІНД	С.Р.
1	2	3	4	5	6	7
РОЗДІЛ 1 Основи хорової майстерності						
Тема 1. Теоретичні і практичні основи організації роботи з хором. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті). Виконання канонів. Робота з камертоном.			32			18
Разом за розділом 1	50		32			18
РОЗДІЛ 2 Удосконалення вокально-хорових навичок						
Тема 2. Набуття та удосконалення практичних навичок співу. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті). Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).			42			26
Разом за розділом 2	68		42			26
РОЗДІЛ 3 Методика вокально-хорової роботи						
Тема 3. Методи вокально-хорової роботи в хоровому класі. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті). Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).			28			16
Разом за розділом 3	44		28			16
РОЗДІЛ 4 Навички концертно-хорової роботи						
Тема 4. Концертне виконання хорових творів. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті). Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).			32			16
Разом за розділом 4	48		32			16
УСЬОГО ГОДИН	210		134			76

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма навчання
1.	Основи хорової майстерності. Теоретичні і практичні основи організації роботи з хором. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті). Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті). Робота з камертоном. Вступна бесіда до хорового твору.	32
2.	Удосконалення вокально-хорових навичок. Набуття та удосконалення практичних навичок співу. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті). Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).	42

3.	Методика вокально-хорової роботи. Методи вокально-хорової роботи в хоровому класі. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті. Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).	28
4.	Навички концертно-хорової роботи. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті. Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).	32
УСЬОГО ГОДИН		134

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		<i>Денна форма навчання</i>
1.	Не передбачено	
2.		
УСЬОГО ГОДИН		

7. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		<i>Денна форма навчання</i>
1.	Не передбачено	
2.		
УСЬОГО ГОДИН		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		<i>Денна форма навчання</i>
1.	Теоретичні і практичні основи організації роботи з хором. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті). Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті). Робота з камертоном. Вступна бесіда до хорового твору.	18
2.	Набуття та удосконалення практичних навичок співу. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті. Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).	26
3.	Методи вокально-хорової роботи в хоровому класі. Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті. Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).	16
4.	Робота над вокально-хоровими вправами (на кожному занятті. Розучування творів а саррелла (на кожному хоровому занятті).	16
УСЬОГО ГОДИН		76

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи та технології навчання

Загальнодидактичні методи навчання: розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація, спостереження, ілюстрація, практична робота, вправи, проблемний метод, дослідницький метод.

Специфічні методи навчання: фонетичний, метод показу й наслідування, спів «про себе», порівняльного аналізу, метод емоційної драматургії, метод художньо-образних асоціацій, вокалізації, сольфеджування, сольмізації, інтерпретації, імпровізації.

Інноваційні методи навчання: комп'ютерна підтримка навчального процесу, моделювання видів вокальної-хорової діяльності, стимулювання художнього навчання, художньо-психологічна підтримка, регуляція волевових зусиль, активізація вокально-виконавської діяльності тощо.

Методи контролю: поточне оцінювання, тематичне оцінювання

11. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання

За шкалою ECST	Рівень навчальних досягнень студентів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
А	Високий рівень	Студент володіє теоретичними знаннями з навчальної дисципліни «Хоровий клас та практика роботи з хором» у межах програми, вміє використовувати набуті знання і практичні уміння у вокально-хоровій діяльності. Вміє аналізувати власний спів, визначати недоліки і свідомо їх усувати. На досить високому технічному рівні володіє вокально-хоровими навичками. Самостійно, впевнено розспівує хор, швидко діагностує його звучання. Вміє працювати з камертоном. Досконало знає хорову партитуру, виконує її емоційно, без помилок.
В	Високий рівень	Студент має міцні ґрунтовні знання, володіє вокально-хоровими уміннями, навичками у межах програми. Виконує хорові партії на доброму рівні без суттєвих помилок, може проаналізувати свої недоліки, неточності і виправити їх самостійно. На досить високому рівні проводить розспівування хору, діагностує його звучання, але не використовує у повній мірі прийоми, які усувають недоліки звучання хору (мелодичний, гармонічний стрій). Хорову партитуру виконує з неточностями.
С	Достатній рівень	Студент сприймає теоретичний і музичний матеріал досить повно на достатньому рівні, але бракує власних висновків що до можливих недоліків при виконанні хорових партій. У роботі з хором допускає незначні помилки, потребує допомоги викладача. Трапляються недоліки у виконанні хорової партитури та відтворенні художнього образу твору.

D	Середній рівень	Студент має недостатньо стійкі вокально-хорові та технічні навички, спостерігаються інтонаційні помилки у виконанні хорових партій, не завжди вміє самостійно проаналізувати власні помилки, але є позитивні зміни у вокальному розвитку. Невпевнено проводить розспівування хору, не може вчасно діагностувати його звучання. Диригентський жест не завжди відповідає художньому образу хорового твору.
E	Початковий рівень	Студент здатний сприймати та відтворювати окремі фрагменти хорової партії хорового твору. Знайомий з мінімальним теоретичним матеріалом, але не використовує його у власній вокально-хоровій діяльності. Розвиток вокально-хорових та технічних навичок на низькому рівні. Не знає послідовність етапів розспівування хору, тому під час розспівування робить грубі помилки. Виконує хорову партитуру з помилками, диригентський жест нечіткий.
FX	Низький	Студент частково здатний сприймати та відтворювати окремі фрагменти хорової партії хорового твору; знайомий з музичним матеріалом, але не вміє його використовувати у власній вокально-хоровій діяльності; уміння, розвиток вокально-хорових та технічних навичок, уява художнього образу відсутні або на низькому рівні; губиться, коли звучить хор, тому розспівування хору провести не може.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА								Підсумкова контроль (залік)	Загальна кількість балів
РОЗДІЛ 1 – 80б.									
T1								20	100
Розспівування хору		Знання хорової партитури та хорових партій		Діагностування звучання хору та самостійне керування хоровим звучанням		Музично-теоретичний і вокально-хоровий аналіз твору, вступна бесіда			
ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.		
15 б.	5 б.	15 б.	5 б.	16 б.	4 б.	16 б.	4 б.		
РОЗДІЛ 2 – 80б.								Підсумкова контроль (залік)	Загальна кількість балів
T2									
Розспівування хору (двоголосся)		Знання хорової партитури та хорових партій		Прийоми роботи над чистотою інтонування		Відповідність жесту характеру твору.			

ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.		
13 б.	6 б.	13 б.	6 б.	14 б.	7 б.	14 б.	7 б.		
РОЗДІЛ 3 – 80б.								Підсумкова контроль (залік)	Загальна кількість балів
Т3									
Розспівування хору. Канони.		Знання хорової партитури та хорових партій		Робота над строем (мелодичним, гармонічним)		Робота над темпоритмом та агогічними змінами у творах		20	100
ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.		
16 б.	4 б.	16 б.	4 б.	16 б.	4 б.	16 б.	4 б.		
РОЗДІЛ 4 – 80б.								Підсумкова контроль (залік)	Загальна кількість балів
Т4									
Розспівування хору		Відтворення елементів хорової звучності в практичній роботі з хором		Аналіз хорового звучання (фразування, логічні аспекти, динамічний розвиток)		Художній, (завершальний) період роботи над хоровим твором з врахуванням його стилістики.		20	100
ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.		
15 б.	5 б.	15 б.	5 б.	16 б.	4 б.	16 б.	4 б.		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної дисципліни	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Камертон.
2. Музичний інструмент (фортепіано).
3. Хорові партитури
4. Аудіо - та відеозаписи.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Агейкіна-Старченко Т.В. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Хоровий клас та практика роботи з хором»: методичні рекомендації для студентів ЗВО / Вінниця: ТОВ «Друк-плюс», 2019, – 40 с.
2. Агейкіна-Старченко Т., Іскра С. У колі канонів : нотна хрестоматія для керівників хорових колективів загальноосвітніх шкіл та вищих навчальних закладів. – Вінниця : Вінницька міська друкарня, 2018. – 32 с.
3. Бенч-Шокало О.Г. Український хоровий спів: Актуалізація звичаєвої традиції: Навч. посіб. К.: Ред. журн. «Укр.. Світ», 2002. 440 с.
4. Бенч О. Г. Хорова школа П. Муравського / Ольга Бенч // Український світ. – К., 1993.
5. Бенч О. Г. Хороспів українців/ О. Г. Бенч // Український світ. – 1993. – № 1.
6. Білявський Є. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі / Є. Білявський. – К., 1984.
7. Болгарський А. Г. Деякі аспекти формування художньо-творчих вмінь у майбутнього вчителя музики / А. Г. Болгарський // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. – К. : УДПУ, 1997. – С. 290–293.
8. Гнатів З. Я., Сможаник О. С. Хоровий клас і практикум роботи з хором : методичні рекомендації до проведення занять [упор. З.Гнатів, О.Сможаник]. – Дрогобич : Видавничий відділ ДДПУ ім. І.Франка, 2014. – 32 с.
9. Євтушенко Д., Михайлов-Сидоров М. Питання вокальної педагогіки / Д. Євтушенко, М. Михайлов- Сидоров. – К. : Мистецтво, 1968.
10. Мартинюк Л.В. Методичні рекомендації до практичних занять з курсу "Хоровий клас та практикум роботи з хором" : для студентів спец. 7.02020401 "Музичне мистецтво". – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2014.– 58,[2] с.
11. Мархлевський А. С. Практичні основи роботи в хоровому класі / А. С. Мархлевський. – К., 1986.
12. Пігров К.К. Керування хором. – Київ: Державне вид-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. – 202 с.
13. Сбітнева Л. М. Розвиток співацьких голосів молодих школярів : Метод. посіб. для вчителів музики загальноосвітніх шкіл / Л. М. Сбітнева, А. І. Великандо. – Луганськ: Знання, 2006. – 88с.
14. Світайло С.В. Методика роботи з дитячим хоровим колективом : навч.- метод. посібник для студ. вищих навч. закладів III–IV рівня акредитації. – К. : Унів. коледж Київського ун-ту ім. Бориса Грінченка, 2016. –140 с.

Додаткова література

1. Болгарський А. Хоровий клас і практика роботи з хором / Навчальний посібник для музично-педагогічних відділень педагогічних училищ / А. Болгарський, Г. Сагайдак. – К. : «Музична Україна», 1987. – 240 с.
2. Гулеско І.І. Національний хоровий стиль: Навчальний посібник. - Харків: ХДІК. 1994. – 108 с.
3. Єгоров О.М. Теорія і практика роботи з хором. К.: Музична Україна, 2007. 132 с.
4. Карпенко Е. В. Диригентсько-хорова підготовка вчителя музики : Навчально-методич. посібник для викладачів та студентів музично-педагогічних факультетів педагогічних

- вузів та педагогічних коледжів. – Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2001. – 112 с.
5. Падалко Л. І. Виховання ансамблю в хорі: Посібник. К.: Мистецтво, 1996. 172с.
 6. Хрестоматія з хорового співу. Співає «Жайвір». Львів. Край, 2008. К. Муз. Укр., 1989.
 7. Хорове мистецтво України та його подвижники : матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції / Ред.-упор. П.Гушоватий, З.Гнатів. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012. 308 с.
 8. Юцевич Ю. Музика. Словник-довідник. К.: Навчальна книга Богдан, 2009. 352 с.

Інші інформаційні ресурси

1. Медіа-книга українського співу
<https://parafia.org.ua/mediateka/>
2. Нотна бібліотека капели «Дударик»
<http://www.library.dudaryk.ua/ua/compositions>
3. Хорова музика світу
<https://www.musicaneo.com/ru/sheetmusic/free/>
4. Онлайн-бібліотека
<https://sydirvorobkevych.wixsite.com/choumimsv/%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0>